

**MARSZAŁEK
STANISŁAW MAŁACHOWSKI
KONECKI OJCIEC KONSTYTUCJI 3. MAJA**

**WYSTAWA OKOLICZNOŚCIOWA
W 230. ROCZNICĘ UCHWALENIA
KONSTYTUCJI 3 MAJA**

STAROSTWO POWIATOWE W KOŃSKICH

ANNO DOMINI 2021

...OSTATNIA WOLA I TESTAMENT GASNĄCEJ OJCZYZNY...

*Od rana, 3 maja
w okolicach
Zamku Królewskiego
gromadził się tłum mieszczan.
Zamek otoczyły też
oddziały wojska
dowodzone przez
Księcia Józefa Poniatowskiego.
Wiść o nadzwyczajnych
wydarzeniach w Sejmie
spowodowała,
że zappełniły się galerie
dla publiczności.
W wyniku burzliwych obrad
3 maja 1791 roku
Sejm Czteroletni
przyjął przez akklamację
ustawę rządową.*

KONSTYTUCJA ZOSTAŁA UCHWALONA NA ZAMKU KRÓLEWSKIM W WARSZAWIE

PREAMBUŁA KONSTYTUCJI

*Stanisław August z Bożej łaski i woli Narodu Król Polski,
Wielki Książę Litewski, Ruski, Pruski, Mazowiecki,
Żmudzki, Kijowski, Wołyński, Podolski, Inflancki, Smoleński,
Siewierski i Czernichowski, wraz z stanami skonfederowanymi,
w liczbie podwójnej Naród Polski reprezentującami, uznając,
iż los nas wszystkich od ugruntowania
i wydoskonalenia konstytucji narodowej jedynie zależy,
(...) wolni od hańbiących obcej przemocy nakazów,
ceniąc drożej nad życie, nad szczęśliwość osobistą (...)
dla dobra powszechnego, dla ugruntowania wolności,
dla ocalenia ojczyzny naszej i jej granic,
z największą stałością ducha niniejszą konstytucję uchwalamy
i tę całkowicie za świętą, za niewzruszoną deklarujemy...*

*Wnętrze Sali Senatorskiej
wypełnione szczelnie tłumem posłów oraz widzów
na galeriach. Z prawej strony kompozycji, cofnięta
nieco w głąb, widoczna postać Stanisława Augusta
z prawą ręką wzniesioną w geście przysięgi.
Posłowie w strojach polskich i francuskich wivatują
bądź powtarzają gest monarchy.*

*W dniu 3 maja zebrało się 182 sejmujących,
z czego 110 zwolenników Ustawy Rządowej
i 72 jej przeciwników. Brak jednak ścisłych danych,
bowiem w tym dniu nie odbyło się formalne
głosowanie, a wrzawa głużyła oponentów.*

A detailed historical engraving depicting King Stanisław August in 1791. The king, dressed in a military-style uniform with a bicorne hat, stands on a raised platform, gesturing with his right hand towards a large, dense crowd of people. The crowd, consisting of men, women, and children in 18th-century attire, is gathered in front of a grand building with classical architectural features, including arched windows and columns. The scene is filled with a sense of public celebration and anticipation. A semi-transparent white trapezoidal shape is overlaid on the center of the image, containing text.

Król Stanisław August
złożył od razu przysięgę
na Ustawę Rządową
na ręce
biskupa krakowskiego,
Feliksa Turskiego

Odezwały się wtedy okrzyki
Wivat król!
Wivat Konstytucja!

*W atmosferze radości
wszyscy przeszli do kościoła
św. Jana Chrzciciela*

*Autorami głównymi
Konstytucji 3 Maja byli:
król Stanisław August Poniatowski,
Ignacy Potocki, Hugo Kołłątaj
i niesiony na ramionach
Stanisław Małachowski
Marszałek Sejmu...*

NAD USTAWĄ ZASADNICZĄ PRACOWALI RAZEM Z MARSZAŁKIEM MAŁACHOWSKIM

IGNACY POTOCKI

STANISŁAW AUGUST

NESTOR SAPIEHA

JULIAN URSYN NIEMCEWICZ

TADEUSZ MATUSZEWICZ

HUGO KOŁŁĄTAJ

STANISŁAW KOSTKA POTOCKI

SCIPIONE PIATTOLI

ADAM KRASIŃSKI

*Marszałek Małachowski
był wielkim zwolennikiem reform.*

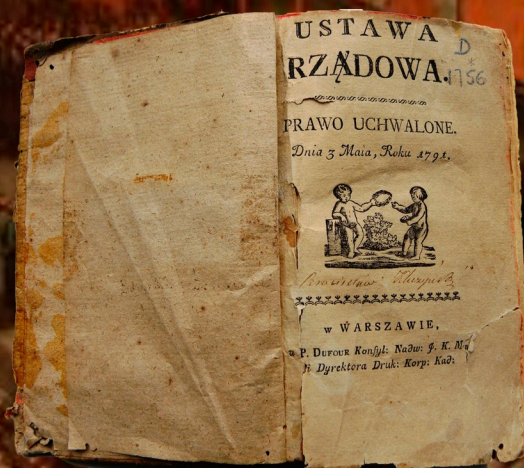
*Domagał się ograniczenia
liberum veto, popierał dążenia mieszczan
do rozszerzenia praw politycznych.
W pracach nad przygotowaniem Konstytucji
zebrania odbywały się w pałacu Czapskich
w Warszawie wniesionym do posagu
przez żonę Marszałka – Urszulę.*

NESTOR SAPIEHA

*W zebraniach brał udział
założyciel Zgromadzenia Przyjaciół Konstytucji Rządowej*
– Adam Kazimierz Czartoryski

*Konstytucja 3 Maja była pierwszą w Europie
i drugą na świecie, po USA, ustawą zasadniczą:
- wprowadzała trójpodział władzy na ustawodawczą,
wykonawczą i sadowniczą,
- ograniczała immunitety prawne
oraz przywileje szlachty,
potwierdziła przywileje mieszczańskie
nadane w akcie prawnym z kwietnia 1791 roku,
znosiła liberum veto i wolną elekcję,
katolicyzm został uznany za religię panującą,
zapewniając jednocześnie swobodę wyznań.*

DZIEŁO KONSTYTUCJI PRZETRWAŁO 14 MIESIĘCY

Oponenci zawiązali konfederację targowicką
i udali się do carycy Katarzyny...

SEWERYN RZEWUSKI

SZCZĘŚNY POTOCKI

KSAWERY BRANICKI

KATARZYNA II

**22 LIPCA 1792 r. W OBLICZU ROSYJSKIEGO NAJAZDU
NA ZAMKU W WARSZAWIE
ZEBRAŁA SIĘ RADA KRÓLEWSKA.
NASTĘPNEGO DNIA ZAPADŁA DECYZJA...**

**ZA
WOJNĄ W OBRONIE KONSTYTUCJI
BYLI:**

MARSZAŁEK KONFEDERACJI LITEWSKIEJ
NESTOR SAPIEHA

MARSZAŁEK WIELKI LITEWSKI
IGNACY POTOCKI

MARSZAŁEK NADWORNY LITEWSKI
STANISŁAW SOŁTAN

PODSKARBI NADWORNY KORONNY
TOMASZ OSTROWSKI

MARSZAŁEK SEJMU
STANISŁAW MAŁACHOWSKI

**ZA
KONFEDERACJĄ TARGOWICKĄ
BYLI:**

PRYMAS
MICHAŁ PONIATOWSKI

KANCLERZ WIELKI KORONNY
JACEK MAŁACHOWSKI

MARSZAŁEK WIELKI KORONNY
MICHAŁ MNISZECH

PODSKARBI WIELKI LITEWSKI
LUDWIK TYSZKIEWICZ

KANCLERZ WIELKI LITEWSKI
JOACHIM CHREPTOWICZ

PODSKARBI NADWORNY LITEWSKI
ANTONI DZIEKOŃSKI

PODKANCLERZY KORONNY
HUGO KOŁŁĄTAJ
i to jego postawa przekonała Stanisława Augusta
o porzuceniu dzieła konstytucji

ODTĄD TARGOWICA STAŁA SIĘ SYMBOLEM ZDRADY NARODOWEJ

25 LIPCA 1792 r.
STANISŁAW MAŁACHOWSKI
UDAŁ SIĘ NA ZAMEK KRÓLEWSKI
I ZŁOŻYŁ PROTEST PRZECIWKO UZNANIU PRZEZ KRÓLA
„ZWIĄZKU TARGOWICKIEGO”
ZA LEGALNĄ WŁADZĘ RZECZYPOSPOLITEJ.
NAPISAŁ W NIM:
AKT TARGOWICKI UZNAJĘ ZA GWAŁTOWNY,
PRZEMOCĄ WOJSK OBCYCH UTRZYMANY I POPIERANY,
PRZECIWNY WYRAŹNIE RZECZYPOSPOLITEJ
I CAŁEMU NARODOWI SZKODLIWY.

NASTĘPNIE DEMONSTRACYJNIE ZŁOŻYŁ URZĘDY,
USUWAJĄC SIĘ Z ŻYCIA PUBLICZNEGO.
WKRÓTCE PO TYM UDAŁ SIĘ NA EMIGRACJĘ DO AUSTRII,
POTEM DO WŁOCH, SKĄD PO CZTERECH LATACH POWRÓCIŁ
DO SWOICH DÓBR W BIAŁACZOWIE.

TARGOWICZANIE PRZYŚPIESZYLI II ROZBIÓR POLSKI

HENRYK
WILHELM

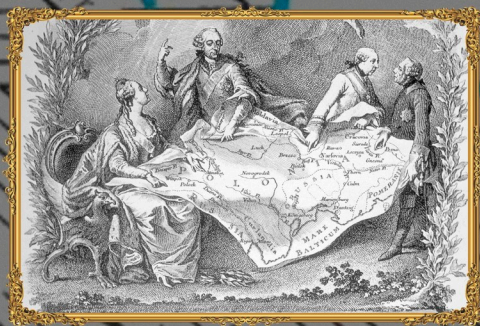
KATARZYNA II

ZAMEK W GRODNIĘ

- wrzesień 1793

Miejsce ostatniego sejmiku Rzeczypospolitej, zatwierdzającego II rozbiór

Kolacz królewski (fr. Le gâteau des rois) – alegoria I rozbioru Polski.

Rysunek Jean-Michel Moreau le Jeune będący satyrą na I rozbiór Polski.

Przedstawia władców państw, które dokonały rozbioru Polski:

carystę Rosji Katarzynę, władcę Austrii cesarza Józefa II, króla Prus Fryderyka II.

Rozdzierają oni arkusz mapy Polski.

Obok nich znajduje się król Polski Stanisław August Poniatowski,

podirymujący zsuwającą się z głowy koronę.

Rycina ta zyskała ogromną popularność już w roku swego powstania (1773).

W kilku państwach został wydany zakaz jej rozpowszechniania,

a we Francji sąd nakazał jej relikwizję. Mimo to rycina była kopiowana

i naśladowana w wielu krajach Europy

*Kancelarz Jacek Małachowski
do Grodna nie pojechał
i w proteście złożył urząd*

OSTATECZNY UPADEK RZECZYPOSPOLITEJ - 1795

STANISŁAW AUGUST PONIATOWSKI

*udał się do Petersburga
i oddał insygnia królewskie*
CARYCY KATARZYNIE II

*Pamięć
o konstytucji
przywołał podczas
powstania
listopadowego
wiersz
Rajnolda
Suchodolskiego*

*Witaj, majowa jutrzenko,
świeć naszej polskiej krainie,
uczczymy ciebie piosenką
Która w całej Polsce słynie.*

*Witaj Maj, Trzeci Maj,
Dla Polaków błogi raj!*

*Nierząd braci naszych cisnął,
gnuśność w ręku króla spała,
a wtem Trzeci Maj zabłysnął
i cała Polska powstała.*

*Błysnął znów trzeci maj
i jest wolny błogi raj!*

*Wrogu precz! Witaj maj
polski i litewski kraj!*

*Wtedy też w kościele
św. Jana w Warszawie...*

*powstał monument
poświęcony
Ojcu Konstytucji Majowej*

ZABORCY NA PONAD WIEK ZAKAZALI ŚWIĘTOWAĆ TRZECI MAJA.

Podobnie było w okresie okupacji hitlerowskiej i sowieckiej
oraz w czasach reżimu komunistycznego...

Pamięć jednak pozostała w sercach, umysłach i ...
w obrazie matejkowskim

DOPIERO od 1990 r.
PRZYWRÓCONO NALEŻYTY HONOR
TEJ CHWALEBNEJ ROCZNICY.
od 2007 r. TRZECI MAJA
ŚWIĘTOWANY JEST TEŻ NA LITWIE

Stanisław Małachowski

– hrabia na Końskich i Białaczowie,
urodził się 24 sierpnia 1736 r. w Końskich
i został ochrzczony w kościele św. Mikołaja

KOŃSKIE

miasto kanclerza

Jana Małachowskiego

herbu Nałęcz

i jego czterech synów

*Stanisław za sprawą ojca,
wraz z trzema braćmi
kształcony był przez 6 lat w domu
przez mistrza doby oświecenia
Lorenza Christopha Mizlera de Kolof*

BRACIA OJCA KONSTYTUCJI

- Mikołaj Małachowski (1730-1784)

*wojewoda i senator,
dziedzic konecki i włoszczowski,
spoczywa w tamtejszym kościele,*

- Jacek Małachowski (1737-1821)

*kanclerz wielki koronny,
członek Komisji Edukacji Narodowej,
starosta radoszycki, spoczywa w Ćmielowie,*

- Antoni Małachowski (1740-1796)

*wojewoda i senator,
członek Komisji Edukacji Narodowej,
założyciel uzdrowiska Nałęczów,
tam też zmarł.*

STANISŁAW MAŁACHOWSKI

- mając 18 lat*
- objął królewską sędzię*
- posiadał to starostwo*
- do 1784 r.*
- od 1758 r.*
- posłował na sejm.*

POMNIK
W NOWYM SĄCZU

Stanisław
MAŁACHOWSKI

1736 - 1809

Starosta Sądecki
Marszałek
Sejmu Czteroletniego

STANISŁAW MAŁACHOWSKI w latach 1774 - 1776

marszałek

**Trybunału Głównego
Koronnego**

z siedzibą w Lublinie,
któremu przywrócił
dawną sprawność i uczciwość,
zyskując u współczesnych
miano Arystydesa polskiego.

W latach 1776–1780 konsyliarz Rady Nieustającej.
referendarz wielki koronny w okresie 1780–1792,

Stanisław
Małachowski

marszałek Sejmu od 1788

Bezdzienny Stanisław Małachowski
po śmierci brata Mikołaja w 1784 r.
patronował jego synom

– Janowi Nepomucenowiosiadłemu w Nowym Mieście
i Stanisławowi Aleksandrowi – dziedzicowi koneckiemu

Po śmierci brata Antoniego
w 1796 objął prawną opiekę nad Ludwikiem -
dziedzicem Nałęczowa, Borkowic, Białaczowa
oraz Onufrym – panem na Niekłaniu.

STANISŁAW
MAŁACHOWSKI

RATUSZ
W BIAŁACZOWIE

Dziedzic konecki,
od 1777 r.
pan na Białaczowie,
którą to osadę
ustanowił miastem
w 1787 r.

KOŚCIÓŁ W PETRYKOZACH

według projektu

arch. Jana Chrystiana Kamsetzera,

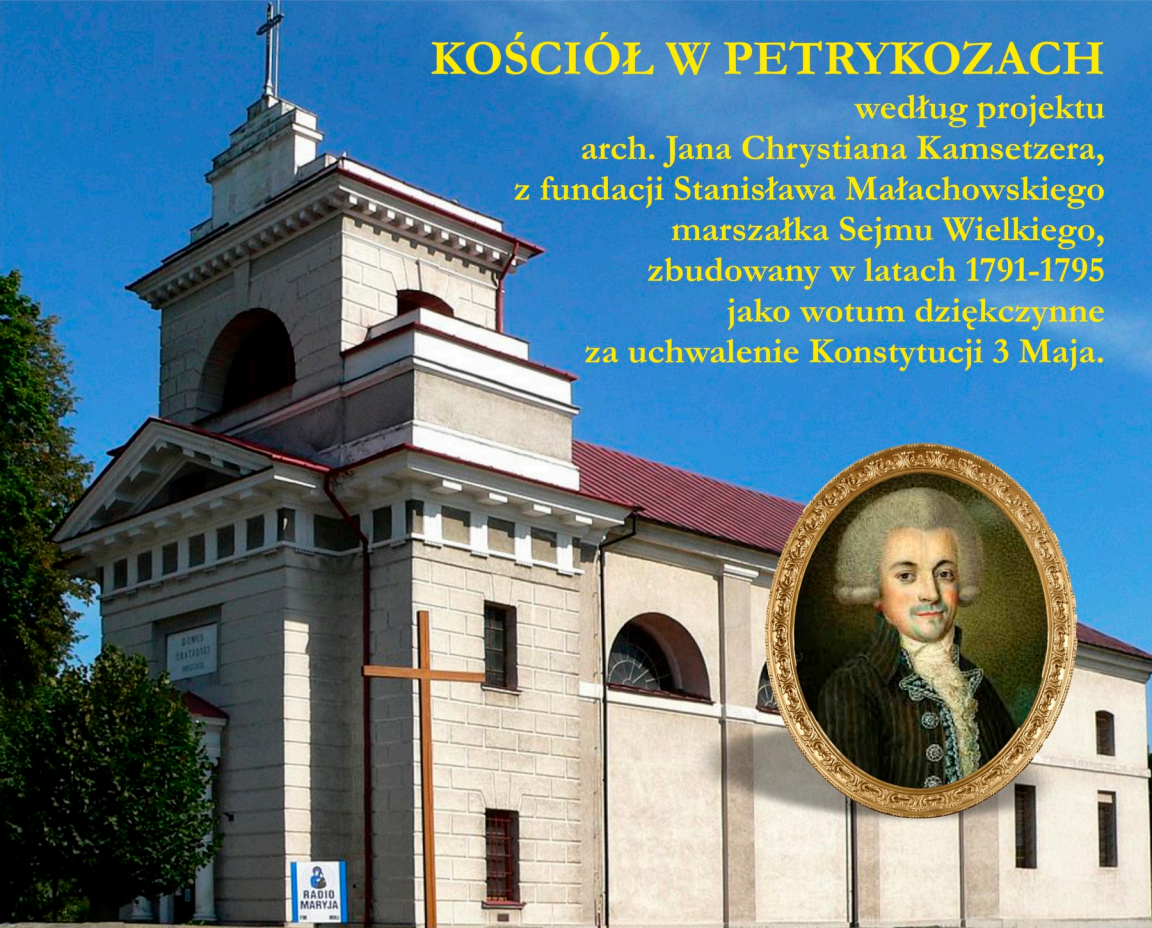
z fundacji Stanisława Małachowskiego

marszałka Sejmu Wielkiego,

zbudowany w latach 1791-1795

jako wotum dziękczynne

za uchwalenie Konstytucji 3 Maja.

Pałac w Białaczowie powstał w latach 1795-1800
według projektu Jakuba Kubickiego

Stanisław Małachowski

z woli Napoleona Bonaparte
prezesował Komisji Rządzącej
i Senatowi Księstwa Warszawskiego

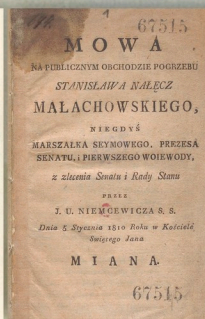
*Sędziwy już Marszałek
sprzeciwiał się wówczas
wprowadzonemu Kodeksowi,
licząc na powrót Jego Konstytucji*

KOŚCIÓŁ ŚW. KRZYŻA W WARSZAWIE

– MIEJSCE POCHÓWKU
KONECKIEGO
OJCA KONSTYTUCJI MAJOWEJ
zmarłego w grudniu 1809 r.

Stanisław Małachowski,
marzałek województwa sandomierskiego.
Urodzony w 1750 r.

W pamięci potomnych
postać zanego Marszałka
utrwalił nie tylko
JAN MATEJKO

STANISŁAW MAŁACHOWSKI

- człowiek prawy,
odpowiedzialny,
głębokiej wiary,
prawdziwy patriota,
nienagannych manier,
dobrego wychowania...

Może być wzorem
dla wszystkich
pokoleń,
nie tylko Konecczan.

JOZEF SERUGA

BOL
INTROLIATOROW
WARSZAWSKICH
DNIU IMIENIA

STANISŁAWA
MAŁACHOWSKIEGO

ROKU 1791

KARADEN CECRU INTROLIATOROW I PARLAMENTOW KRAJOW
KRAJOW 1916

WSPÓŁCZEŚNIE HOŁD POLSKIEMU ARYSTYDESOWI ODDALI MARSZAŁKOWIE SEJMU I SENATU

**NINIEJSZĄ WYSTAWĄ
PRAGNIEMY ODDAĆ HOŁD KONECKIEMU RODAKOWI
- MARSZAŁKOWI STANISŁAWOWI MAŁACHOWSKIEMU
- OJCU MAJOWEJ KONSTYTUCJI**

Opracowanie merytoryczne: Marian Wikiera
Opracowanie graficzne: Krzysztof Rusin
WYDZIAŁ PROMOCJI I KULTURY
Starostwo Powiatowe w Końskich

